

Luminișul bisericii noastre

luminișul său într-o lume în care lumina lui Iisus nu se vede de multă vreme. Într-o lume în care lumina lui Iisus nu se vede de multă vreme. Într-o lume în care lumina lui Iisus nu se vede de multă vreme. Într-o lume în care lumina lui Iisus nu se vede de multă vreme.

Nu întâmplător, Sfântul Efrem Sirul își începe cererea sa de neosândire a aproapelui cu rugăciunea de a primi de la Dumnezeu harul de a ne vedea propriile nedesăvârșiri și păcate: „Aşa, Doamne, Împărate, dăruieşte-mi ca să-mi văd păcatele mele și să nu osândesc pe fratele meu!” Prin aceasta el ne arată că pricina adâncă a osândirii celor din jur este orbirea față de propria noastră păcătoșenie, vrednică de plâns. Şi, într-adevăr, aşa este! De ce osândim noi pe alții atât de ușor? Pentru că nu vedem că noi însine suntem de osândit.

Să ne folosim de o pildă. Există oameni care, cu unele din faptele și manierele lor, sunt de râs în ochii celor din jur. Ei însă nu realizează lucrul acesta și își batjocoresc cu ușurință aproapele. Însă dacă observă situația comică în care se află, că își bat joc de slăbiciunile altora, de care nici ei nu sunt feriți, credeți oare că se vor supăra și vor deveni

orgolioși, și vor mai continua să-i ironizeze? Nu! Ei vor tăcea și vor căuta cu un ceas mai devreme să se îndrepte, ca să nu se facă de râs în fața celor din jur. Pentru că cel ce este el însuși de râs și-și bate joc de alții se face de râs îndoit, după proverbul: „Râde ciob de oală spară”. Astfel și un creștin, dacă a reușit să ia aminte – dar cu adevărat să ia aminte – la întunericul propriei sale păcătoșenii, nu va mai avea nicio dorință să osândească starea de păcat a altuia...

Dar cum să luăm aminte la păcatele proprii? Omul păcătos nu este în stare să ajungă singur la adevărata vedere duhovnicească asupră-și. Chiar propriile lui păcate îl împiedică să și le vadă! Cum se poate una ca asta? – va întreba cu nedumerire cineva. Foarte simplu! Păcatul este întuneric. În întuneric nu se observă nimic; ca să vedem lucrurile din jur, avem nevoie de lumina soarelui. Iar ca să ne conștientizăm păcatele, ne este de trebuință harul cel dumnezeiesc.

Să luăm, de pildă, pe păcătosul cel mândru. Nu există păcat mai mare decât mândria, care este o deplină lipsire de harul lui Dumnezeu (vezi Iac. 4, 6). Însă cel mândru nici pe sine nu se socotește păcătos, nici altora nu le îngăduie să-i scoată în evidență păcatele. El

nu rabdă observațiile. Într-atât l-a orbit mândria pentru păcatele lui.

În noaptea întunecoasă noi nu vedem lucrurile care ne încjoară, însă, în ciuda acestui fapt, ele se află în jurul nostru. Faptul că noi nu le vedem nu înseamnă că acestea nu există. Este îndeajuns să ne ciocnim de ele ca să ne convingem de existența lor. Tot astfel este și în viața duhovnicească. Dacă noi nu ne vedem păcatele noastre, fie din pricina mândriei, fie din pricina grozavei împietiriri în păcat, nu înseamnă că nu avem păcate. Când ne izbim de ele și suferim din cauza lor, ne vom încredea că există, că sunt în noi, că ele creează un întuneric duhovnicesc în inimile noastre și ne pricinuiesc toate durerile și pătimirile.

Însă unii vor întreba: oare omul nu vede că greșește când se mânie, când osândește pe aproapele, când desfrânează, când minte? Aici este problema: că, și atunci când săvârșește aceste păcate vădite, cel de prin să păcătuiască nu le conștientizează ca păcate. El observă că se mânie, însă mânia lui i se pare ceva îndreptătit, ceva firesc, iar uneori chiar ceva generos. El observă că osândește, dar săvârșește aceasta fără cea mai mică mustare de conștiință. Si chiar se mândrește cu comportamentul său, socotindu-se a fi un drept care urăște păcatele.

El observă că desfrânează, însă socotește aceasta ca ceva firesc și, dacă nu este luminat duhovnicește, nu află aici niciun fel de păcat. Minte, însă acest fapt î se pare îndreptățit întru totul în circumstanțele respective. Un astfel de om poate să săvârșească orice fel de păcat și să credă că nu face nimic rău.

Dacă fiecare păcat ne întunecă, atunci în permanență păcatul săvârșit îngroașă și mai mult întunericul din jurul nostru și din noi. Așa se ajunge la următorul cerc vicios: păcatul creează întunericul, iar întunericul ascunde de noi păcatele noastre. Sub acoperișul întunericului, ele nu ne mai par înfiorătoare. De aceea, cel ce nu-și vede păcatele păcătuiește cu îndrăzneală. Și cu cât mai mult păcătuiește, cu atât mai obișnuit lucru î se pare păcatul în ambianța acelui întuneric care-l îinconjoară. Obiceiul îi devine aliat în păcat și apărător înaintea judecății propriei conștiințe, iar întunericul îl liniștește.

Prima păcătuire este simțită ca o întepătură nevătămătoare, simțământ firesc, pe care Însuși Dumnezeu l-a pus în noi. Dar a doua asemenea păcătuire îi va pricina conștiinței noastre o răniere dureroasă. Ea va striga, însă noi nu îi vom asculta glasul de a ne înfrâna. Astfel, prin repetarea păcatelor, ajungem la starea vrednică de plâns de a ne obiș-

nui cu ele și cu starea de fapt. „Ei, așa e viața! – ne spunem. Toți greșesc! Și noi, ca oameni, nu suntem fără de păcat!” Așa dăm doavă de o palidă conștiință a păcăturii, dar suntem departe de a simți tăisul grelei noastre vinovății înaintea lui Dumnezeu, ca să ne înfiorăm de păcatele noastre și, văzând că ne încăm în ele, să strigăm deznădăjduiți după ajutor.

Păcatul a zămislit întru noi. Îl avem ca pe un permanent tovarăș de drum, însă sfetnicul cel nevăzut ne este diavolul. Cu el ne împărtăşim răutățile noastre, cu el ne sfătuim cum să ieşim dintr-o asemenea stare de păcat chinuitoare. Iar el, într-adevăr, ne sfătuiește, însă cum? Cel mai pierzător sfat: cu un nou păcat să ne salvăm din nenorocirea în care ne-a adus primul păcat! De pildă, dacă am furat: în loc să recunoști și să te îndrepți, tu te gândești cum să scapi de îvinovățirile împotriva ta. „Minte! – te îndeamnă diavolul. Spune că nu ai furat tu și acuză pe altul!” Astfel, prin noi păcate, tu îl ascunzi pe primul.

Ori: ai jignit pe cineva și el te judecă pentru jignire. Cum să ieși din necaz și să încehi discuția? Îngerul păzitor te sfătuiește: „Cere-ți iertare!” Însă diavolul îți șoptește altceva: „Răzbună-te!” Iar tu te răzbuni, socotind că este corect

să te aperi. În acest fel, păcatele se îngrămădesc, întunericul se intensifică, tu săvârșești rău după rău, „termini” cu vrăjmașii tăi și te crezi erou! Și nu vezi cât ești de slab întru bine și cât ești de vrednic de plâns, câtă vreme te afli în brațele diavolului...

Întunericul de iad al păcatului îl conduce pe om până la orbire. Din această orbire iau naștere jalnica **uitare a păcatelor, nesimțirea** cea rea și pierzătoarea tristețe. Acestea sunt caracteristice stării duhovnicești a omului care nu se gândește la păcatele sale.

A-ți uita faptele bune este de lăudat și folositor. Este de lăudat pentru că naște lipsa de slavă deșartă și este folositor pentru că la faptele bune se adaugă o nouă virtute – modestia. Însă a-ți uita păcatele este un lucru lipsit de vrednicie și pierzător. Aceasta este lipsit de vrednicie, pentru că cel ce-și uită păcatele sale se crede cineva, când în realitate nu este nimic. Este pierzător, pentru că uitarea conduce către noi păcate, către delăsarea duhovnicească deplină și de aici – către iad!

Este adevărat: uită binele pe care l-am făcut, spre a nu-l risipi slava deșartă! Atunci îl vei afla păstrat la Dumnezeu. Însă adu-ți aminte de păcatele tale, pentru a te căi de ele! La aceasta povătuies-

te și Psalmistul, care spune: *Că fărădelegea mea eu o cunosc și păcatul meu înaintea mea este pururea* (Ps. 50, 4). Cu cât mai mult ne uităm păcatele, cu atât mai mult diavolul le ține minte, spre a ne învino-văți de ele înaintea judecății dumnezeiești. Însă, dacă noi ni le aducem aminte, putem prin pocăință să le ștergem din cartea dumnezeieștii dreptăți.

Mare nenorocire este uitarea păcatelor! Aceasta naște nesimțirea cea ticăloasă față de lucrurile duhovnicești, indiferența față de starea noastră veșnică. Ea înceșoarează conștiința și ne omoară simțirile morale înnăscute. Cel ce-și uită păcatele se obișnuiește cu ceața morală în care se mișcă. Această ceață ni se pare chiar plăcută, pentru că astfel cineva poate trece drept un om cumsecade.

În experiența mea duhovnicească am avut triste constatări. Unele femei, venind pentru prima oară la spovedanie și neluând aminte la starea lor de păcat, adeseori își încep spovedania într-un chip foarte straniu și de neînțeles. La întrebarea mea: cu ce au păcatuit, ele răspund: „Părinte, nu am omorât pe nimeni, nu am furat de la nimeni, nu am desfrânat, nu am înghețat pe nimeni cu nimic. Ei, sunt păcătoasă ca toată lumea, însă nu am făcut nimic deosebit!” Așa începe discuția noastră. Însă în timpul spoveda-

niei se arată că ele vorbesc aşa pentru că s-au afundat în întunericul cel duhovnicesc şi nu îşi cunosc păcătoşenia.

La întrebarea:

– Dar prunc în pântecele tău ai omorât oare? – dintr-odată aud răspunsul:

– Ei, da, însă bărbatul meu a insistat... Nu aveam cum...

– Câte astfel de ucideri ai săvârşit?

– Trei.

– Şi atunci de ce spui că nu ai ucis?

Tăcere.

– Dar lucru străin oare niciodată nu ţi-ai însuştit? Ia adu-ţi aminte..., ca fetiţă ori mai târziu!

– Da, părinte, îmi amintesc că unei prietene i-a rămas o carte la mine. Ea mi-a cerut-o, însă eu i-am spus că am pierdut-o... Mai târziu, fiind croitoreasă, mi-am însuştit materiale străine.

– Şi-atunci cum spui că nu ai furat?

Tăcere.

– Dar ca fecioară curată oare ai căzut în păcat?

– Nu.

– Dar măritată, ai păzit oare credinţioşa căsătoriei?

– Nu, părinte, însă bărbatul e vinovat de aceasta. El mi-a fost necredincios şi, ca să mă răzbun, şi eu am călcat acest legământ.

– Însă atunci cum afirmi că nu ai preadesfrânat?

Tăcere.

– Şi oare niciodată în viaţa ta nu ai mintit? Ia adu-ţi aminte!

– O, părinte, însă cine nu minte?! Şi eu am mintit...

– Însă atunci de ce spui că nu ai mintit?...

Din nou tăcere. Cât este de greu să se risipească ceaţa duhovnicească de la asemenea suflete neştiutoare! Însă slavă Domnului că există pocăinţă şi mărturisire! Prin spovedanie, vântul adie cu harul cel dumnezeiesc şi împrăştie ceaţa. În razele soarelui dreptăţii care se arată, sufletul vede dintr-odată înfricoşătoarele lui nelegiuri, se îngrozeşte de sine, omul îşi frânge inima şi începe să plângă. Iar plânsul de pocăinţă spală păcatele. Să mulţumim lui Dumnezeu că ne-a dăruit pocăinţă, prin care noi luăm aminte la păcatele noastre şi ne curăţim de ele!

Însă cine nu se căieşte, acela merge în veşnicie încărcat cu foarte multe păcate, fără simţământul stării de păcat. Nesimtirea lui duhovnicească nu îndepărtează greutatea păcatelor sale.

Privitor la nesimtirea cea duhovnicească, am auzit următoarea întâmplare uimitoare, desprinsă din realitate

noastre de zi cu zi: În satul Bersin, regiunea Kiustendil, a avut loc cu mulți ani în urmă un eveniment dureros. Pândarul satului, Gheorghi Ivanov, om lipsit de sensibilitate și necunoscător în ale duhului, a văzut odată un cioban că își purta turma pe pășunea pe care o păzea și a început să strige după el. Ciobanul a continuat să înainteze în zona interzisă. Fără să se gândească prea mult, pândarul a pus pușca la ochi și l-a omorât. El a socotit că va fi chiar lăudat, deoarece și-a îndeplinit cu „bine” serviciul. Însă nu s-a întâmplat aşa. Chiar a fost dat în judecată. Înaintea judecătorului a reușit să se îndreptăreasă cum că, chipurile, a fost agresat de cioban și l-ar fi împușcat în legitimă apărare. A scăpat doar cu o mică pedeapsă. Dar dumnezeiasca judecată l-a ajuns. Ucigașul s-a îmbolnăvit greu și zacea la pat, însă nici gând să se pocăiască și să-și mărturisească uciderea săvârșită. A zăcut ani întregi. În cele din urmă i s-a apropiat sfârșitul. În chinurile de mai înainte de moarte el a spus doar:

– De ce sunt pedepsit? Nu am omorât niciun om, nu am tâlhărit pe nimeni!

În sat s-a auzit că ucigașul repeta: „Nu am omorât pe nimeni, nu am tâlhărit pe nimeni...!” Într-o asemenea orbire față de păcatele sale a murit el.

Și până în zilele noastre întâmplarea cu ucigașul Gheorghi se povestește acolo, mai cu seamă când se dorește înțelepțirea cuiva care păcătuiește vădit, dar nu se recunoaște ca vinovat. „Ucigașul spune: nu am ucis!”

Viața este plină de asemenea întâmplări, oricât ni s-ar părea de rare. Faptul că foarte mulți creștini, deși plini de păcate, nu se gândesc care va fi partea lor după sfârșitul acestei vieți și de aceea nu se spovedesc grăiește de la sine despre indiferența lor duhovnicească și despre insensibilitatea ce i-a cuprins.

Sfântul Ioan Scăraru face o interesantă comparație între nepăsarea duhovnicească și cea trupească. El constată că, după cum insensibilitatea fizică a unui oarecare organ, ca de pildă ochii ori urechile, este rezultatul unor boli grave, tot astfel și nesimțirea duhovnicească vine ca urmare a păcatului îndelung, această foarte primejdioasă boală a sufletului. „Această nesimțire – scrie el – a întărit **neluarea-aminte**, care împietrește mintea. Ea este fiica relei deprinderi... Ea nu cunoaște umilința inimii și este poartă a deznașdajii, maică a **uitării**, și după nașterea sa devine chiar fiica ei. Ea este părăsirea **fricii de Dumnezeu**”.

Trebuie să subliniem o stranie realitate, faptul că nesimțirea duhovnicească

nu este întru totul legată de nesimțirea vieții și a problemelor acesteia în general. Nu! Ea se distinge prin acea calitate, vrednică de plâns, care se manifestă ca plină de indiferență numai față de cele duhovnicești, nu însă și față de lucrurile sufletești, nu și față de problemele vieții, oricât de mică importanță ar avea acestea. În legătură cu ele, nesimțirea duhovnicească arată dintr-odată o sensibilitate ieșită din comun. Indiferentul față de cuvântul lui Dumnezeu – care este hrană și băutură a sufletului omeneșc – este foarte interesat de ce se va da de mâncare și de băut la trapeză. Interesele lui sufletești niciodată nu depășesc cadrul lejerității și al lucrurilor plăcute. Nepăsător fiind față de mântuirea sufletului său, el arată mari griji pentru trupul său. Neinteresat de duhovnicie – pe care Mântuitorul i-o prezintă ca unicul lucru de trebuință (vezi Lc. 10, 42), hotărător pentru viața noastră de dincolo –, un astfel de om se aprinde în zădarnice discuții despre lucrurile mărunte prezente. Insensibil față de marile descoperiri ale Cuvântului lui Dumnezeu despre cele hărăzite lumii și despre apropiatul sfârșit tragic al acesteia, el se ocupă la tot ceasul, în mod pătimaș, cu rezolvarea de rebusuri. Nepărtaș cu desăvârșire la duhovniceștile nevoințe –

post, rugăciune, virtute – prin care se intră în împărăția lui Dumnezeu, el se interesează cu patimă de sport: meciuri, competiții, și mai ales care dintre participanți va câștiga primul loc la acestea.

Aici, fără să vreau, îmi vine în minte o întâmplare – vai! – comică, petrecută la cimitir. Un apropiat de-al meu, a cărui mătușă a răposat nu demult, mi-a povestit următoarele:

„Mare pierdere a fost pentru mine moartea mătușii! După înmormântare, am pornit către casă plin de întristare. În apropiere am văzut însă o altă înmormântare, la care nu era nici preot, nici cruce. Un orator cu glas puternic vorbea despre cel răposat. Fără să vreau m-am apropiat...

– A fost un minunat om al zilelor noastre, sublinia vorbitorul despre viața acestuia. Cu nimic din cele moderne nu rămăsese în urmă. Nu este oare acesta un adevarat eroism?! Înainte să moară, el a cerut să i se aducă ziarul, ca să afle ultimele știri. A dorit să dea drumul la radio, iar apoi a vrut să vadă un meci la televizor. El iubea echipa «Slavia» și ultima lui dorință a fost ca echipa al cărei susținător era să iasă învingătoare...”

Spunând aceasta, cunoștința mea a adăugat: